

تاریخ جامع

کتابخانه
شبهه

عباسی، علی اکبر، ۱۳۵۰ -	سرشناسه
تاریخ جامع دولت های شیعی	عنوان و نام پدیدآور
اصفهان: جهاد دانشگاهی، واحد اصفهان، ۱۳۹۴.	مشخصات نشر
۲۴۶ ص.	مشخصات ظاهری
۹۷۸-۶۰۰-۳۱۸-۰۴۸-۲	شابک
فیای مختصر	وضعیت فهرست نویسی
فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی: http://opac.nlai.ir قابل	یادداشت
دسترسی است	
فروهمی، آرمان، ۱۳۶۵ -	شناسه افزوده
۳۷۷۹۷۵۶	شماره کتابشناسی ملی

تاریخ جامع دولت های شیعی

علی اکبر عباسی - آرمان فرهی	تألیف
انتشارات جهاد دانشگاهی واحد اصفهان	ناشر
اول	بیت چاپ
۱۳۹۴	تاریخ نشر
۱۰۰۰	تیراژ
۲۵۶	تعداد صفحات
نگار	لیتوگرافی / چاپ / صحافی
محمد نیکزاد	مدیر تولید
محمد علی نریمانی	طرح جلد
۱۰۰۰	قیمت
۹۷۸-۶۰۰-۳۱۸-۰۴۸-۲	شابک

مواکز پخش:

- اصفهان: (۱) انتشارات جهاد دانشگاهی واحد اصفهان ۳۱-۳۶۶۸۰۰۶۲
 (۲) علم گستر سپاهان: ۳۱-۲۲۱۹۹۷۹
 تهران: (۱) انتشارات جهاد دانشگاهی (دفتر مرکزی) تلفن: ۴۸۷۶۲۶-۰۲۱
 (۲) کتابیران: ۱۸-۶۶۵۶۶۵۰۹
 (۳) دانشیران: ۲۲۰-۶۶۴۰۰-۰۲۱

www.bookjdi.ir

پایگاه اینترنتی

این اثر مشمول قانون حمایت مولفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است، هر کس تمام و یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مولف (ناشر) نشر یا پخش یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

فهرست مطالب

۵	مقدمه
۷	فصل اول: کلیات
۹	شیعه از معنای لغوی تا مفهوم اصطلاحی
۱۴	انشعاب در تشیع
۲۱	فصل دوم: دولت‌های شرعی از زمان رسول خدا ﷺ و اهل بیت آن حضرت علیهم السلام
۲۳	دولت امام علی (ذی الحجّه ۱ تا رضان ۴۰ ق)
۳۸	دولت امام حسن (رمضان ۴۰ تا بیع الثانی ۴۱ ق)
۴۰	دولت مختار (۶۶ تا ۶۷ ق)
۵۸	دولت عبدالله بن معاویه بن عبدالله بن جعفر بن ابی طالب (۱۲۷ تا ۱۳۱ ق)
۵۹	دولت ادرسیان (۳۷۰-۱۷۲ ق)
۷۰	فرمانروایان سلسله ادرسیان و مدت امارتشان
۷۱	دولت علویان طبرستان (۳۱۶-۲۵۰ ق)
۷۵	فرمانروایان علویان طبرستان و مدت حکومتشان
۷۵	دولت علویان یمن (۱۳۸۲-۲۸۴ ق)
۷۸	امامان زیدی یمن و مدت امارتشان
۷۹	دولت فاطمیان (۵۶۷-۲۹۷ ق)
۹۲	خلفای فاطمی و مدت امارتشان
۹۳	فصل سوم: دولت‌های شیعی از آغاز غیبت صغری تا هجوم مغولان به جهان اسلام
۹۵	دولت آل بویه (۴۴۸-۳۲۲ ق)
۱۰۸	فرمانروایان بویه‌ای و مدت امارتشان
۱۱۰	دولت آل کاکویه (۵۳۶-۳۸۹ ق)

۱۱۴	فرمانروایان کاکویی و مدت امارتشان
۱۱۵	بنی مزید (۳۵۰-۵۴۵ق)
۱۲۳	فرمانروایان مزیدیان و مدت امارتشان
۱۲۴	دولت حمدانیان (۲۹۲-۳۹۳ق)
۱۳۴	فرمانروایان حمدانیان و مدت امارتشان
۱۳۵	فصل چهارم: دولت‌های شیعی از حمله مغولان تا تأسیس صفویان
۱۳۷	دولت سربداران (۷۳۶-۷۸۳ق)
۱۴۷	فرمانروایان سربداران و مدت امارتشان
۱۴۸	دولت مرعشیان (۷۶۰-۷۸۱ق)
۱۵۳	فرمانروایان مرعشیان و مدت امارتشان
۱۵۴	دولت آل کیا (۷۳۰-۱۰۰۰ق)
۱۶۷	امیران آل کیا و مدت امارتشان
۱۶۸	دولت مشعشعیان (۸۴۰-۱۱۱۵ق)
۱۷۸	امیران مشعشعی و مدت امارتشان
۱۷۹	فصل پنجم: دولت‌های شیعی پس از قرن ۵ هجری
۱۸۱	دولت صفویان (۹۰۷-۱۱۳۵ق)
۲۰۴	شاهان صفویه و مدت امارتشان
۲۰۵	دولت عادل‌شاهیان (۸۹۵-۱۰۹۷ق)
۲۱۱	سلاطین عادل‌شاهیان و مدت امارتشان
۲۱۲	دولت نظام‌شاهیان (۸۹۵-۱۰۴۶ق)
۲۱۵	سلاطین نظام‌شاهی و مدت امارتشان
۲۱۶	دولت قطب‌شاهیان (۹۰۱-۱۰۹۸ق)
۲۲۵	سلاطین قطب‌شاهی و مدت امارتشان
۲۲۵	دولت آصف‌جاهیان (۱۱۳۷-۱۳۶۸ق)
۲۳۰	سلاطین آصف‌جاهی و مدت امارتشان
۲۳۱	منابع و مصادر
۲۴۷	نقشه‌های پیوست

مقدمه

شیعیان به عنوان شیعیان جهان اسلام، از همان قرن اول هجری، در حوادث مربوط به توسعه اسلام و تشکیل دولت اسلامی مؤثر بودند. طرفداری از خاندان پیامبر ﷺ و قائل بودن به حقانیت آن بزرگواران برای ارجاء جامعه اسلامی، به صورت‌های مختلف، در اندیشه بزرگان شیعه اعم از متکلمین، محدثین، فقه‌ها، متصوفه، عرفا، مورخان و... وجود داشته است. همین موضوع سبب می‌شد تا در قرن اول و دوم زنده اول قرن سوم، دولت‌های شیعی توسط کسانی بیشتر از نسل رسول خدا ﷺ یا به نام کسانی از خاندان علوی به وجود آید.

دولت‌های شیعی تأسیس شده با سرمداری غیر علویان، بیشتر از قرن چهارم به بعد مطرح شد و اقتدارشان هم از سلسله‌های نخستین شیعی فراتر رفت. به کسب بیشتر شیعه بعد از هجوم مغولان و برافتادن عباسیان، تعداد دولت‌های شیعی به خصوص با گرایش امامی بیشتر هم شد. برپایی دولت صفوی، در ایران قرن دهم هجری، مقطع مهمی در پیدایش دولت‌های شیعی محسوب می‌شود. صفویان به دولت‌های شیعی همزمان خود کمک می‌کردند و با حمایت از مؤلفین و مصنفین شیعی و دعوت از علمای شیعی جبل عامل و بحرین و انجام اصلاحات اقتصادی و تلفیق حس ایرانی - اسلامی و تأکید بر شیعی گرایی و ایران‌گرایی و توجه بیشتر به زبان فارسی، دولتی پایدار و بانفوذ را به وجود آوردند که آثارش بعد از رفتش هم باقی ماند. البته این دولت هم مثل سایر دولت‌های شیعی، گرایش‌های شیعی یکنواختی در طول دوره حدود دویست و سی ساله‌اش نداشت و توجه به شعائر شیعی در این دوران نسبتاً طولانی، دارای فراز و فرود بسیار بود.

بر این اساس مطالب این کتاب به پنج بخش تقسیم شده است:
بخش اول: «کلیات»؛ در این بخش به تعریف کلی لغوی و مفهومی شیعه و فرقه‌ها و گرایش‌های آن پرداخته شده است.

بخش دوم تحت عنوان: «دولت‌های شیعی از نسل پیامبر ﷺ و اهل‌بیت آن حضرت» می‌باشد. در این بخش، دولت‌های شیعی از ذریه رسول خدا ﷺ و امام علی ﷺ یا دولت‌هایی که به نام دعوت برای حکومت فرزندان آن بزرگواران (مانند دولت مختار) تأسیس شد، مورد بررسی قرار گرفته است.

در بخش سوم، دولت‌های شیعی مستقل و نیمه‌مستقل اعم از عرب و ایرانی از آغاز غیبت کبری تا عملیات عول، مورد بررسی قرار گرفته است. دولت‌های مهم شیعی این دوران (قرون چهارم، پنجم و ششم) است؛ که به لحاظ نسبی علوی نبودند، ولی در تحکیم تشیع و تدوین آثار شیعی، جایگاه مهم و ارزش‌های داشتند.

بخش چهارم تحت عنوان: «دولت‌های شیعه از هجوم مغولان تا تأسیس صفویان» به بررسی دولت‌های شیعه در قرون هفتم تا دهم هجری، اعم از علوی و غیرعلوی می‌پردازد. در این دوره حساس، با توجه به برافزیدن نهاد خلافت عباسی بغداد و ضعف شدید خلفای عباسی مصر و رهاشدن مسلمانان از سخت‌گیری خلفای حکومت‌های وابسته بدانان، توجه به اهل‌بیت ﷺ و امامان اثنی‌عشری به خصوص در محدوده فلات ایران گسترش یافت و این موضوع در پیدایش دولت‌های شیعی بیشتر در گوشه و کنار ایران، مؤثر بود.

بخش پنجم تحت عنوان: «دولت‌های شیعی بعد از قرن دهم» به بررسی سیر پیدایش و تحولات دولت‌های شیعی پس از قرن دهم به خصوص در ایران رهنما می‌پردازد. تلاش نگارندگان در این اثر، بر آن بوده است که تمامی دولت‌های شیعه، صرف نظر از قدرت و وسعت قلمرو و همچنین قوت و ضعف در گرایش‌های شیعی، در این مجموعه گردآوری شود.

در پایان از ویراستار ارجمند جناب آقای مختار رنجکش نیز که زحمت و ویراستاری این اثر را بر عهده گرفتند، تشکر می‌کنیم.

علی‌اکبر عباسی - آرمان فروهی

دی‌ماه ۱۳۹۳، مصادف با صفر ۱۴۳۶